

кількості дисциплін інтегрованого змісту і характеру; 4) аналіз значної кількості навчальних планів та ОПП засвідчує, що зміст більшості навчальних дисциплін зорієнтований на фізичну культуру й спорт, що пов'язано із колишньою приналежністю спеціальності «Фізична реабілітація» до цієї галузі; 5) навчальні курси першого етапу професійної підготовки мають інтегрований характер; більшість із них є обов'язковими для вивчення і слугує теоретичним підґрунтям для здійснення професійно-практичної підготовки; 6) на другому етапі переважають дисципліни оздоровчої спрямованості інтегрованого характеру, а також дисципліни, спрямовані на діагностику та контроль відновлених функцій організму; 7) на завершальному етапі навчальні дисципліни спрямовані на розвиток креативності, пошукової активності здобувачів вищої освіти та їх наближення до практичної професійної діяльності.

Отже, здійснений нами структурний аналіз змісту природничо-наукової підготовки фахівця з фізичної терапії та ерготерапії дозволяє визначити специфіку вивчення навчальних дисциплін на початковому (теоретичному), базовому (практико-орієнтованому) і підсумковому (професійно-адаптивному) етапах цієї підготовки. Виокремлення базових дисциплін на кожному із зазначених етапів, а також визначення шляхів реалізації ідей та наукових підходів дозволило науково обґрунтувати механізм інтеграції природничо-наукових знань у підготовці фахівця з фізичної терапії й ерготерапії.

## **ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ – ЗАСІБ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ПОНЯТЬ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ**

*Харламова О.О., Бородай Є.С., Лихолат Ю.В.  
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

Сучасні освітні стандарти передбачають розвиток здатності учнів ставити цілі своєї діяльності, знаходити шляхи вирішення наявних проблемних ситуацій, обґрунтовувати свій вибір, а також вміти оцінювати досягнутий результат. Інтерактивні методи навчання дозволяють розвивати такі навички на уроках біології, формують інтерес до навчання. Інтерактивні методи – комунікативні та діалогічні методи активного навчання, пов'язані з опорою на групові взаємодії, співпрацю, спільну діяльність з вирішення навчальних проблем. Вони орієнтовані на навчання через діяльність, засновані на мисленні та уяві, передбачають взаємодію учнів не тільки з учителем, що дозволяє активізувати мислення учнів та стимулювати розвиток самостійності у пошуку рішень проблем, а й критично оцінювати інформацію. Вміння самостійно конструювати отриману інформацію дозволяє учням проявити свою

творчість та виразити свою індивідуальність. Сприяти розвитку ключових компетентностей у зв'язку з вимогами державного стандарту освіти.

В умовах сучасного соціального середовища учню потрібно не тільки володіти набором знань з певних предметів, а й орієнтуватися в умовах, що постійно змінюються, приймати рішення, шукати відповіді на нестандартні питання, шукати нові шляхи досягнення їх цілі та орієнтуватися в інформаційному полі. Реалізація компетентнісного підходу дозволяє реалізувати можливості розвитку таких якостей в учнів.

Однією з можливостей створення таких умов є використання інтерактивних методів навчання, які дозволяють учню зайняти активну позицію у навчальному процесі, самостійно шукати відповіді, вступати в дискусію та оцінювати результат своєї діяльності. Впровадження таких методів дає можливість спиратися на мислення та уяву учнів, активізувати спільний (колективний груповий) пошук рішень пізнавальних проблем. Іншими словами, інтерактивне навчання – це, насамперед, навчання, під час якого здійснюється взаємодія між учителем та учнями, а також між самими учнями.

Особливої уваги заслуговують методи дискусії, ігор та проєктів. Заняття з використанням інтерактивних форм навчання дає змогу поєднати кілька методів вирішення проблеми з урахуванням вікових особливостей учнів та особливостей класу, що підвищує ефективність уроку.

Коли проводиться інтерактивний урок як дискусія, потрібно намагатись, щоб учні були віч -на -віч або організували круглий стіл. Учні висувають гіпотези щодо проблеми уроку, наприклад, як могло виникнути життя, які потім призводять до єдиної гіпотези, яку слід або довести, або спростувати наприкінці уроку. Кожен учень має право висловитися і бути почутим. Завдання вчителя – не допустити монологу дискусії, оцінити правильність висловлювань та направити дискусію учнів на пошук відповіді на запитання, поставлене на початку уроку. Метод проєктів орієнтує учнів до створення творчого продукту в пропонованій темі. Створення проєктів дозволяє розвивати вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, а також критично оцінювати інформацію. Вміння самостійно конструювати отриману інформацію, дає учням можливість проявити свою творчість та виразити свою індивідуальність. Крім того, така форма роботи викликає великий інтерес учнів до теми, що вивчається, і дозволяє узагальнити та розширити знання з висвітлюваної теми.

Проєкт може бути спрямований на дослідницьку діяльність або може бути методом узагальнення матеріалу.

Таким чином, інтерактивні методи навчання покликані реалізувати основну ідею, сформульовану в державному освітньому

стандарті – навчити учня вчитися, орієнтуватися в освітньому просторі, розвивати критичне мислення, робити зважені висновки та мати можливість обґрунтувати своє рішення.

## **РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ ПРИ ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЇ**

*Чемерис А.В., Пилипенко С.В.*

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Аби краще зрозуміти сьогодення та мати можливість спроби зазирнути у майбутнє, іноді досить зробити ретроспективний аналіз у темі, що цікавить. Це актуально й для педагогіки. Ми зробили це, зокрема, у стосунку вивчення історичного досвіду формування практичних умінь при опануванні учнями старшої школи такої дисципліни як біологія. Що ж то є такий аналіз? „Ретроспектива, ретроспекція – від лат. *Retro*: „назад” і *Spectare*: „дивитися, споглядати”, тобто погляд у минуле, форма вираження інформації, яка відсилає нас до попередніх подій, що містяться у тексті, аудіо-файлі, відео, огляд чогось, що було створено у минулому” [5].

Становлення методики навчання науці біології прослідковується з глибокої давнини, коли людина почала активно обживати доступне їй середовище й розвивати ботаніку та зоологію, інші біологічні науки, котрі знаходилися іще в зародковому стані. Спершу шкільне природознавство утворювалося при католицьких монастирях та церквах [1, глави 1 – 2]. До XV ст. джерелами примітивних знань з біології слугували виключно біблійські видання: вузькоспеціалізована література духовного змісту: рукописна, у вигляді хронік, традиційно-усталеного, класичного життя святих тощо. У XV сторіччі – мало не „сплеск” „біо-літератури” [там же]. Це – щонайперше – своєрідний „Фізіолог”, створений, скоріше за все в Александрії у II – III стст. н. е.: збірник із 50-ти напівфантастичних оповідань про звірине та рослинне царство, а також і царство каменів. Видання з коментарями у християнському західно-європейському менторсько-повчальному дусі (мало зрозуміле східному, слов’янському читачеві, а тому й не стало популярним, не перевидавалося жодного разу). Далі – „Шестоднев” – складений болгарським екзархом Іоанном. Назва – од біблійської легенди про шість днів, протягом котрих Бог створив усе на світі. Тут же наведено багато своєрідно і рясно опоетизованих „фактів” „з натури” про живу й неживу природу. „Толковая Палей” – збірка візантійського походження із натуралістичних оповідок релігійного спрямування, творів письменників античності, де все також купається у потоках релігійної ідеології.

XVI ст. породило для людства натур-філософський та надзвичайно своєрідний „Луцидаріус” або „Бісер златий” –